

H-em a výslechem stran. Proto byl právem tento důkaz zamítnut, poněvadž pro posouzení rozepře je vzhledem k námitce diferenčního obchodu nerozhodno, je-li sporný obchod spekulacním. Lichou je výtku, že žalovanému nebylo umožněno, by prokázal diferenční obchod, když skutečností, jež jsou takového obchodu předpokladem, ani netvrdil. Prvý dle čí. 2 uplatněný důvod není opodstatněn. Není opodstatněn ani druhý. Dovolatel usiluje nyní svaliti důkazní příkaz na žalobkyni, ač on to byl, jenž vynesl námitku diferenčního obchodu a jí se proti žalobnímu nároku bránil. Nedovede-li si dovolatel, jak praví v dovolání, představit, o jaké okolnosti by mohlo běžeti, pak si nedovede také představit podstatu diferenčního obchodu, při němž se tvrzením o spekulacním rázu obchodu nevystačí. Odvolací soud zcela správně poznamenal, odvolává se na zjištění první stolice, podle kterého rakouské koruny 2,000.000 byly a jsou pro žalovaného uloženy v depotu žalobkyně, že z toho plyne, že šlo o obchod efektivní a nikoli o diferenční. Právě efektivnost vylučuje diferenční obchod, neboť z té plyne zřetelný úmysl smluvních stran, že jim nejde jenom o diferenci, nýbrž o obchod plný a efektivní.

Čís. 2693.

Byl-li ujednán mezi kupitelem a prodátem pevný přepočítací kurs faktur, znějících na Kč, v ten způsob, že kupní cena jest splatna při obdržení zboží v Krak. dle umluveného kursu, může se prodátem domáhati zaplacení v Kč, byl-li kupitel při stále klesajícím kursu Krak. v prodlení s placením.

(Rozh. ze dne 5. června 1923, Rv I 159/23.)

Žalovaný (vídeňský obchodník) objednal u žalující severočeské firmy zboží, jež mělo býti dodáno v lednu a únoru 1921, platištěm byl stanoven bankovní spolek ve Vídni, kupní cena určena v československých korunách, avšak v přepočítacím kursu 1 Kč za 6·5 Krak. s tím, že kupní cena jest splatnou při dodání zboží v rakouských penězích. Žalobce zaslal žalovanému zboží počátkem března 1921, zároveň se zbožím i faktury, žalovaný však teprve dne 21. července 1921 složil u vídeňského bankovního spolku 21.700 K, ale ježto nevyhověl daňovým předpisům rakouským, nemohla částka ta býti připsána k dobru pro žalobce a zaplata se proto na účet žalovaného. Teprve 3. listopadu 1921 byla přepsána pro žalobce a 14. listopadu bylo pro žalobce složeno žalovaným dalších 25.872 K rakouských, které částky však žalobce nepřijal. Vzhledem k nastávajícímu mezitím poklesu rakouských korun (za 100 Krak. platilo se v červenci 1921 8·80 Kč, začátkem listopadu pak 1·80 Kč), domáhal se žalobce zaplacení kupní ceny v Kč. Oba nižší soudy žalobě vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Prováděje odvolací důvody v souvislosti, namítá odvolatel, že když dle zjištění prvního soudu měl zboží zaplatiti ve Vídni a v rakouské měně v poměru tom, že za 1 Kč bylo zaplatiti 6·5 Krak., nemůže býti odsouzen, aby zaplatil v měně československé, poněvadž ani tvrzené prodlení nemůže míti v zápětí změnu měny a nemůže žalovanému odniti právo, platiti v měně rakouské, jak bylo původně ujednáno. Snaží se dovoditi, že

z jeho prodlení s placením mohl by žalobkyni vzejíti nejvýše nárok na náhradu škody, ten však že by musil býti uplatňován jinou žalobou, v níž by žalobkyně musila prokázati, že opožděné placení mělo pro ni cenu menší, než kdyby se bylo stalo včas, a že by tvrzený rozdíl musila dokázati. K vývodům těm nelze však přisvědčiti. Bylo ovšem smluveno, že platiti jest u bankovního spolku ve Vídni v korunách rakouských dle uvedeného přepočítacího kursu; bylo však také umluveno, že platiti je hned po obdržení zboží. Také tato úmluva byla podstatnou částí smlouvy a byl to žalovaný, jenž úmluvě té nedostál. Podle čl. 278 obch. zák. (§ 914 obč. zák.) náleží soudu, by, posuzuje a vykládá smlouvy o obchodech, hleděl vyšetřiti pravou vůli stran, nelpěje na slovném znění. Je notorické, že od odloučení měny, provedeného okolkováním bankovek, hodnota rakouské koruny v poměru ke koruně československé neustále klesala, a vychází z přípisu bankovního úřadu ze dne 22. února 1922, že pokles ten byl v roce 1921 velice prudký. A tu dlužno usuzovati, že dle úmyslu stran mělo ujednání, že žalovaný platiti má v korunách rakouských podle umluveného kursu přepočítacího, míti platnost jen tehda, když i ostatní podmínky platební budou dodrženy, zejména úmluva, že zboží bude zapláceno hned po dodání. Nebylo jistě a nemohlo býti úmyslem stran svalovati risiko dalšího znehodnocení rakouské koruny na žalobkyni, když si tato vymínila, že žalovaný zaplatí hned, jakmile obdrží zboží. Vzhledem ku stále klesajícímu kursu rakouské koruny musil si žalovaný uvědomiti, že žalobkyni nemůže býti lhostejno, když jí bude zapláceno, zejména když pokles kursu byl tak rapidní a neudržitelný. Za tohoto stavu nelze ujednané podmínky platební dělití, jak činí žalovaný. Žalovaný nemůže se důvodně odvolávati na to, že je podle ujednání oprávněn platiti v korunách rakouských dle smluveného kursu přepočítacího, když nedodržel platební lhůty, nýbrž byl v prodlení tou měrou, že žalobkyni dostati se mělo zaplacení místo v březnu (v dubnu) 1921, teprve v listopadu 1921, do které doby poklesla hodnota rakouské koruny tak, že 100 Krak. rovnalo se jen 1·80 Kč. Tímto opožděným placením číselně stejného obnosu rak. korun bylo by se dostalo žalobkyni zaplacení jen zlomku její pohledávky a nebyla proto žalobkyně povinna, toto částečné placení přijati (§ 1415 obč. zák.). Nejsou proto správná tvrzení odvolatelova, že žalovaný placením v listopadu 1921 svůj dluh vyrovnal, a že první soud neprávem placení toho nedbá. Je prokázáno, že žalobkyně odmítla přijati ony částky žalovaným složené, a jelikož odmítnutí to stalo se důvodně, nepokládá je první soud právem ani za částečné placení. Při tom nezáleží na tom, zda jsou ony částky v bankovních účtech dosud připsány k dobru žalující strany, když je prokázáno, že děje se tak proti její vůli. O nějakém obohacení strany žalující nemůže býti řeči, poněvadž žalovaný má možnost částkami těmi disponovati. Ze skutkových zjištění prvního soudu vychází, že je žalovaný od 15. března (15. dubna) 1921 v prodlení s placením tržové ceny a to v prodlení zaviněném. Nedodržev podmínky, za které platiti mohl v korunách rakouských podle vymíněného přepočítacího kursu, je povinen zaplatiti v korunách československých, na které účty zněly. Zaviněným prodlením žalovaného odpadla jen výhoda, poskytnutá mu pro případ, že zaplatí včas. Předpoklad ten se nesplnil. Stranu, jež nedostála včas smluv-

nímu závazku, nýbrž je v zaviněném prodlení, stihají škodlivé následky prodlení toho (§§ 1295, 1323 a 1324 obč. zák.). Musí proto žalovaný nésti i následky znehodnocení rakouské koruny, mezitím nastavšího. Příčilo by se všem právním zásadám, aby obmeškalý dlužník těžil ze svého vlastního prodlení, a aby mohl škodlivé jeho účinky svalovati na smluvníka, jenž smlouvě řádně dostál.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po stránce právní posoudil odvolací soud věc správně, a postačí v první řadě poukaz na důvody napadeného rozsudku, jež nebyly vyvráceny právními vývody dovolatelovými. Tento omezil se na opakování právních námitek, vznesených v odvolacím spisu proti rozsudku procesního soudu, a byly námitky tyto vyvráceny již odvolacím soudem. Nesprávným je názor dovolatelův, že přepočítací kurs nebyl sjednán na určitou dobu. Nestalo se tak ovšem výslovně, avšak odvolací soud správně poukázal na to, že úmysl stran nenesl se k jinému (čl. 278 obch. zák.) a že určitý přepočítací kurs sjednán byl pouze pro případ bezodkladného placení kupní ceny (gegen prompte netto Kassa). Žalovaný jako obchodník věděl dobře, že při kupní smlouvě směřuje úmysl stran k tomu, by každé dostalo se rovnocenného vzájemného plnění. Žalobce vzal na se risiko již tím, že sjednal se žalovaným přepočítací kurs pro případ bezodkladného placení, nelze však od něho žádati, by po několika měsících přijal plnění, jež vzhledem k poklesu kursovní hodnoty stalo se takřka bezcenným. Faktury zněly na kupní ceny ve měně československé. Obsahovaly mimo to doložku: »Umrechnungskurs 6½:1, zahlbar gegen prompte netto Kassa«. Odvolací soud právem pokládá doložku tu za jednotnou úmluvu, v níž jedno ustanovení závislé je na druhém. Jakmile žalovaný nevyhověl požadavku promptního placení, nemůže již domáhati se výhody určitého přepočítacího kursu i zvláštního platiště, důsledkem čehož byl právem odsouzen, by platil přímo žalobci ve měně československé. Nezáleží proto na tom, že bude ve skutečnosti platiti více, než kdyby byl platil ve smluvenou dobu, neboť pozbyl sjednané výhody tím, že jí nepoužil včas. Nesprávným je náhled, že žalobce měl by se domáhati náhrady škody zvláštní žalobou. Kupní smlouvou založen byl nárok na zaplacení kupní ceny, kterou žalobce skutečně požaduje, mimo to byl žalovaný odsouzen k náhradě úroků z prodlení, k čemuž nebylo třeba zvláštní žaloby. Konečná námitka, že žalobce dosud nezařídil vrácení částky, složené pro něho žalovaným u vídeňského bankovního spolku a že toho ani nenabídl, nebyla dříve vznesena, a nelze k ní proto přihlédnouti v řízení dovolacím. Ostatně poukázal odvolací soud správně na bezvýznamnost skutečnosti, že částky ty připsány byly žalovaným na jméno žalobcovo, ježto se tak stalo proti vůli tohoto.

Čís. 2694.

Kdo předal bance cizí valuty, pro něž mu banka zřídila zvláštní účel, nemá nároku na zisk, jehož snad banka docílila obchody s jeho cizí valutou.